

H L A S NOVÉHO MESTA

ROČNÍK XXXIV • NOVEMBER 2024

„Lanovkový“ príbeh ako z filmu. So šťastným koncom

Mesiacom úcty k starším sa náš záujem o seniorov nekončí

Škola, ktorá zatiaľ nemá páru. Inteligentná, jednoducho SMART

**Vážené Novomešťanky
a Novomešťania,**

slnčné babie leto ubehlo akosi príliš rýchlo, ale verím, že aj vy ste si počas krásnych jesenných dní stihli užiť veľa príjemných aktivít či výletov.

Október bol v našej mestskej časti už tradične naplnený množstvom kultúrnych, spoločenských aj pohybových podujatí pre našich seniorov. Verím, že sa zhodneme, že to bol skutočne Mesiac úcty k starším ako sa patrí. Som vďačný aj za množstvo podnetných rozhovorov, ktoré som mal možnosť s vami viesť, milé a podporné slová, aj hodnotnú spätnú väzbu.

Verím, že ste zaznamenali naše aktivity okolo znovu naštartovania Novej tržnice. Chceme z nej vytvoriť príjemný priestor, ktorý okrem funkcie predaja a služieb poskytne aj kultúrno-spoločenský program a možnosti na trávenie voľného času pre verejnosť.

Už tento rok prinášame viacero pozitívnych zmien. Prednedávnom sme vyhlásili výzvu pre záujemcov o krátkodobý nájom trhového miesta či prenájom priestoru. Tí sa tiež do konca januára 2025 môžu prihlásiť do konkurzu na trvalú prevádzku.

V decembri privítame v Tržnici známe podujatie Urban Market (6. – 8. 12.) a koncertovať v nej bude aj kapela Berlin Manson (14. a 15. 12.). Ide o prvé výsledky snahy kolegyní a kolegov na našom úrade a v Eko-podniku VPS, v ktorej chceme spoločne ďalej pokračovať.

Po minuloročnom zavedení parkovacej zóny Pokrok pracujeme v spolupráci s Magistrátom hlavného mesta SR na spustení ďalšej zóny regulovaného parkovania – NM2 (Zátišie, Ľudová štvrť, Pasienky, Hostinského sídlisko, Teplická). Parkovanie v jednotlivých štvrtiach začneme spúšťať od polovice januára.

Dovoľte mi zaželať vám čo najkrajší zvyšok jesene. Užite si ju napríklad v našich lesoch na Železnej studničke či na Kolibe, ktoré v týchto dňoch ponúkajú krásne farebné divadlo. Skoré stmievanie môžeme využiť aj s deťmi počas Lampiónového sprievodu (17.11.) a verím, že sa uvidíme aj na niektorom z našich predvianočných podujatí. Teším sa na stretnutia s vami.

Matúš Čupka
starosta

Časopis obyvateľov mestskej časti Bratislava-Nové Mesto, číslo 11/2024, ročník XXXIV.

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto, IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto, Junácka 1, 832 91 Bratislava, tel.: 02/49 253 241, redakcia: hlas@banm.sk, www.banm.sk/casopis/ Mesačník, dátum vydania: 8. 11. 2024

obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Grafická úprava: Martin Lovas.

Tlač: Komárňanské tlačiarne spol. s r. o.

ISSN 1339-7990. EV 3920/09.
EV 226/23/EPP

Z OBSAHU**Spoznajme sa navzájom! Hľadáme nových nájomcov**

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto a EKO-podnik VPS spustili nábor nových nájomcov do Tržnice na Trnavskom mýte. Ide o ďalší krok plánu revitalizácie, ktorý vedenie mestskej časti predstavilo v septembri.

Str. 5

Poladovica je oveľa väčším strašiakom ako sneh

Jeseň nám dopriala dostatok slnečných a pomerne teplých dní, ale v EKO-podniku verejnoprospešných služieb sa už postupne pripravujú na zimu. V Operačnom pláne zimnej údržby je všetko naplánované tak, aby nás zima za žiadnych okolností nezaskočila.

Str. 7

Škola, ktorá zatiaľ nemá páru.**Inteligentná, jednoducho SMART**

Nový SMART pavilón v areáli ZŠ s MŠ Odborárska, ktorý Nové Mesto odovzdalo do užívania so začiatkom tohto školského roka, je už na prvý pohľad modernou stavbou. Spolu s jeho architektom Mgr. art. RENÉ KOSMANOM (ART-KPP) sme sa pozreli aj do jeho vnútra. Ukryva totiž zaujímavé technické riešenia, ktoré na prvý pohľad nie sú vidieť.

Str. 8 a 9

**Vďaka novým pľúcam žije,
na lanovke sa znova vracia do života**

Koliba a lesy pod Kamzíkom sú jeho domáci rajón. TOMÁŠ FALB tam vyrástol, poznal každú lesnú cestičku. Potom ho zdravotné problémy od tejto oblasti na pár rokov odtrhli. Po transplantácii pľúc ho môžete stretnúť opäť tam, kde to má najradšej. Napríklad aj v pokladni lanovky na Kamzíku.

Str. 10 a 11

**Žijú medzi nami – Ján Vasílko,
maliar abstraktnej geometrickej maľby**

„Za tri roky čo bývam v Novom Meste, som si ho veľmi obľúbil. Mnohokrát ma už inšpirovalo aj pri niekoľkých najnovších dielach. Mám rád umenie, ktoré je v tejto mestskej časti prítomné. Napríklad v parku na Račianskom mýte, v podobe rôznych sôch alebo tiež v architektúre sídlisk.“

Str. 14 a 15

Obálka:

Lanovka na Kamzíku., ILUSTRAČNÉ FOTO: TOMÁŠ FALB

Pracujeme pre vás

Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto
Junácka 1, 832 91 Bratislava
Tel.: 02 / 49 253 512, 02 / 49 253 179

Stránkové hodiny

Pondelok: 8.00 – 12.00 h a 13.00 – 17.00 h
Streda: 8.00 – 12.00 h a 13.00 – 17.00 h
Piatok: 8.00 – 12.00 h

podatelna@banm.sk

www.banm.sk

Vaše podnety:

odkazprestarostu@banm.sk

Aj tohtoročná jeseň sa v Novom Meste niesla v znamení príprav na spustenie regulovaného parkovania PAAS v nových lokalitách, v tzv. zóne NM2. Tá doplní už zaregulované oblasti NM1 – Pokrok a Tehelné pole a NM4 – Biely kríž.

Parkovanie pre rezidentov bude dostupnejšie aj v ďalších lokalitách

Jednotlivé štvrte zóny NM2 – Zátisie, Ľudová štvrť, Pasienky, Hostinského sídlisko, Teplická – začneme v spolupráci s Magistrátom hlavného mesta SR postupne zapájať do systému PAAS od polovice januára 2025.

Rezident parkuje v celej zóne

Pre obyvateľov s trvalým pobytom v zóne NM2 a autom (aj viacerými) to znamená, že od dátumu spustenia budú môcť s rezidentskou kartou stáť v celej svojej zóne na akomkoľvek vyznačenom mieste alebo v rámci parkovacích pásov.

Nerezidenti budú v regulovanej zóne platiť hodinovú sadzbu podľa tarify pre danú zónu a čas. Platbu je možné zrealizovať cez mobilné aplikácie, SMS, parkomat alebo na predajných miestach.

O dátume registrácie pre záujemcov o jednotlivé druhy kariet i o konkrétnom termíne spustenia regulovaného parkovania budeme informovať v dostatočnom predstihu na stránke www.banm.sk, na našich sociálnych sieťach alebo prostredníctvom letákov. Tému sa budeme venovať aj v budúcom čísle nášho časopisu.

Chcem parkovať tam, kde bývam

Ako tzv. rezident (s trvalým pobytom v zóne) môžete získať za 39 € na rok možnosť parkovať kdekoľvek v zóne trvalého bydliska a voľné hodiny pre vaše návštevy. Časový kredit pre návštevy sa odrátava po minútach. Parkovanie vozidiel návštevníkov je možné iba na miestach označených ako Parkovanie návštevníci. Na druhé auto v domácnosti je ročný poplatok 150 €, na tretie 500 €.

Ako získam kartu?

Prvým krokom je registrácia do informačného systému na stránke paas.sk v sekcii „Získať kartu“. Po vyplnení emailu a hesla vám príde žiadosť o potvrdenie registrácie. Po kliknutí na potvrdenie registrácie pokračujete priamo vo vyplňaní žiadosti o parkovaciu kartu, vypíšete osobné údaje a zvolíte si typ parkovacej karty, o ktorú máte záujem.

Typy kariet

Každý rezident so vzťahom ku konkrétnemu autu si môže zakúpiť **rezidentskú**

Vlani v decembri sme spúšťali regulované parkovanie v zóne NM1-Pokrok.

kartu, s ktorou parkuje neobmedzene v mieste svojho bydliska. Rezident tiež môže požiadať o bezplatnú **návštevnícku kartu**, a to aj v prípade, ak nevlastní auto, s ktorou získa 100 alebo 200 voľných hodín pre svoje návštevy.

Pri kúpe **Bonusovej karty** (10 € za rok) získajú rezidenti 2 voľné hodiny denne na parkovanie v inej regulovanej zóne v Bratislave.

Abonentská karta je určená pre osoby, ktoré podnikajú alebo vlastnia nehnuteľnosť či prevádzku v zóne, pre ktorú je parkovacia karta vydaná.

Podrobné informácie o celom systéme sa dozviete na: <https://paas.sk/>

SLO, FOTO: MÁRIA VENCELOVÁ

Vitajte medzi nami

Začiatkom novembra sme už po druhý raz v tomto roku víтали do života najmenších obyvateľov Nového Mesta. Darované hrkálky sú teraz už riadne ochytné a podbradníky isto zašpinené tak, ako sa patrí, no drobné darčeky a občerstvenie nie sú v tomto prípade, samozrejme, najdôležitejšie. Divadielko LiLi batolárium, predstavenie aktivít denného centra Ihrisko Včielka a projektu Vysmiata duša mamky, vytvorili skutočne pohodovú atmosféru, ktorú si užili detičky i rodičia. „Divadielko bolo krásne, zaujalo bábätká, ale aj moju staršiu dcéru. Je fajn, že sa mamičky porozprávajú a vzájomne sa inšpirujú,“ povedala nám pani Sylvia. Každé novonarodené dieťaťko má nárok na získanie jednorazového príspevku 100 € od mestskej časti. Stačí ak oň rodičia požiadajú na miestnom úrade.

RED, FOTO: MÁRIA VENCELOVÁ

Náš záujem o seniorky a seniorov sa Mesiacom úcty k starším nekončí

Október je pre nás každoročne príležitosťou poďakovať sa našim najstarším obyvateľom za všetko, čo pre nás urobili. Pripravili sme pre nich pestrý program, vďaka ktorému si spríjemnili dni a prežili ich aktívne a spoločne. Naša ponuka pre seniorov však trvá po celý rok.

Atraktívny október

Oddelenie kultúry, športu a voľného času nachystalo na október 31 rôznorodých podujatí v rôznych lokalitách – SK Vajnorská, DK Kramáre, Knižnica Nové Mesto, areál Kuchajda, Školak klub, Konská železnica, denné centrá. Najväčšou odmenou pre nás je fakt, že sme privítali vyše 1 200 seniorov, ktorí si program naozaj naplno užili.

Medzi najnavštevovanejšie patrila aj Olympiáda pre seniorov, kde si mohli vyskúšať rôzne športové disciplíny a zažiť príjemnú atmosféru pri hudbe, gulášoch a tombole.

Veľký záujem vzbudila Výstava dopravnej nostalgie v Konskej železnici, ktorá ponúkla náhľad do histórie dopravy a jej vplyvu na život obyvateľov v Novom Meste. Nadšené ohlasy si vyslúžili skvelým

koncertom členovia orchestra Vojenskej hudby OS SR a pre zmenu najviac smiechu sa rozliehalo sálou Strediska kultúry na Vajnorskej počas divadelného predstavenia Moji drahí chlapci.

Seniori ale mali príležitosť preveriť si aj svoje vedomosti v zábavnom kvíze Nemudrú, či otestovať si pamäť pri Mozgových cvičeniach v Knižnici BANM na Pionierskej.

Pre lepšiu kvalitu života

Organizovanie podujatí je len malá časť aktivít, ktorými sa mestská časť snaží zlepšiť kvalitu života novomestských seniorov.

Naše sociálne oddelenie sa snaží vytvárať podmienky, vďaka ktorým sa seniori môžu cítiť aktívni a zapojení do spoločenského života. Počas celého roka pripravujeme pestrý program – od výletov a kultúrnych podujatí, až po rôzne druhy terapií, ako je muzikoterapia a ergoterapia či prednášky o digitálnej gramotnosti a ochrane pred podvodmi.

Za veľmi dôležitú považujeme opatrovateľskú službu. Naše opatrovatelky pomáhajú s každodennými úlohami od varenia, až po hygienickú starostlivosť a zároveň poskytujú ľudský kontakt, ktorého majú seniори často nedostatok.

Súčasťou našich služieb je aj rozvoz teplých obedov priamo do domácností seniorov. Každý deň zabezpečujeme, aby dostali nielen stravu, ale aj niekoľko láskavých slov a úprimný záujem od našich opatrovateliek, ktoré sa starajú o ich pohodu.

V Novom Meste nezabúdame ani na tých, ktorí sa ocitli v náhlej krízovej situácii alebo čelia hmotnej núdzi.

Pre týchto obyvateľov vrátane osamelých seniorov, rodín s deťmi v núdzi a invalidných dôchodcov, slúži naša Sociálna výdajňa potravín a spotrebného tovaru v priestoroch miestneho úradu. Vo výdajni ponúkame aj sociálne poradenstvo a snažíme sa o to, aby bola aj miestom na priateľské a motivačné rozhovory.

Minulý rok sme v rámci vianočných sviatkov poskytli jednorazový finančný príspevok 120 seniorom v celkovej výške 12 000 eur, a tento rok je k dispozícii opäť.

MÁRIA VENCELOVÁ, SLO
FOTO: MÁRIA VENCELOVÁ

Spoznejme sa navzájom! Hľadáme nových nájomcov

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto a EKO-podnik VPS, spustili nábor nových nájomcov do Tržnice na Trnavskom mýte. Ide o ďalší krok plánu revitalizácie, ktorý vedenie mestskej časti predstavilo v septembri.

Záujemkyne a záujemcovia z radov podnikateľov, organizácií či aktívnych obyvateľov, ktorí chcú v Tržnici ponúkať produkty a služby, alebo zorganizovať podujatie, sa môžu prihlásiť na krátkodobý nájom trhového miesta či prenájom priestoru. Tiež sa môžu prihlásiť do konkurzu na trvalú prevádzku. **Prihlasovanie potrvá do konca januára 2025.** Cieľom plánovaného reštartu Tržnice je vytvoriť v nej fungujúci príjemný priestor, ktorý okrem funkcie predaja a služieb poskytne kultúrno-spoločenský program a možnosti na trávenie voľného času pre verejnosť. Správa Tržnice v spolupráci s vedením mestskej časti realizuje v súčasnosti jednotlivé kroky, ktoré majú pomôcť dosiahnuť túto víziu. **Výzva na prilákanie nových nájomcov je zverejnená na webstránke www.nova-trznica.sk.**

Uvidíme sa na workshopoch

Ako súčasť výzvy sú pripravené tri workshopy, v rámci ktorých dostanú záujemcovia bližšie informácie o zámere revitalizácie Tržnice a tiež informácie o dostupných priestoroch. Počas workshopu zistia aj to, ako sa zapojiť do konkurzu na trvalú prevádzku. Workshopy sa uskutočnia v termínoch **20. a 21. novembra** a **9. januára**, a je potrebné sa na ne prihlásiť vopred prostredníctvom vyššie spominatej webstránky.

Tržnica ožije podujatiami

V októbri sa v spolupráci s Metropolitným inštitútom Bratislavy uskutočnila participácia, ktorá umožnila verejnosti vyjadriť názor na Tržnicu. Veľký záujem širokej verejnosti o vyplnenie dotazníka a veľké množstvo nápadov a názorov bude slúžiť ako podklad pre budúcu koncepciu fungovania tohto zaujímavého priestoru. Ten má svojou lokalitou a históriou veľký potenciál. K naplneniu konceptu kultúrnospoločenského priestoru príspeje trojica plánova-

ných podujatí. Okrem festivalu **naturálnych vín**, ktorý sa uskutoční 23. novembra, čaká Tržnicu podujatie **Urban Market (Winter Edition)**. Počas víkendov 6. až 8. decembra ju zaplnia desiatky predajcov, aby v predvianočnom období ponúkli výrobky nielen dizajnového charakteru, ale i množstvo ďalších pekných či chutných vecí. Je plánovaná aj diskusia so starostom mestskej časti a hosťami na tému – obnova verejného priestoru. V decembri sa Tržnica stane aj dejiskom dvoch koncertov – v sobotu 14. a v nedeľu 15. decembra sa v nej predstaví obľúbená skupina **Berlin Manson**.

RED, FOTO: ARCHÍV

Urban Market

WINTER
EDITION

**Mestský festival plný rozmanitého
dizajnu a autorskej tvorby**

06. – 08. 12.
2024

NOVÁ TRŽNICA
NA TRNAVSKOM MÝTE,
BRATISLAVA

Oprava kanalizácie je v tretej etape

Bratislavská vodárenská spoločnosť začala v druhej polovici októbra s treťou etapou rekonštrukcie kanalizácie na Vajnorskej ulici v smere na Trnavské myto, konkrétne v úseku od Kutuzovovej po Českú ulicu.

Na týchto miestach je v súčasnosti obmedzená doprava, vodiči sa musia orientovať podľa dočasného dopravného značenia a využívať obchádzkové trasy cez Kutuzovovu a Kukučimovu ulicu alebo cez Bajkalskú ulicu a Trnavskú cestu. Zmeny ovplyvnia len dopravu v smere do centra mesta. Opačný smer ostáva normálne prejazdný, električky budú počas rekonštrukcie premávať bez obmedzení. V prvej fáze budú práce trvať približne do polovice decembra 2024. Po tomto termíne bude z dôvodu zimnej uzávery úsek znova sprepajzdnený. Práce na rekonštrukcii kanalizácie sa opätovne začnú v prvom kvartáli roka 2025. V rámci tretej etapy bude inštalovaný nový kanalizačný zberač, ktorý nahradí viac ako 50-ročný zberač nachádzajúci sa pod električkovou traťou. Ten pôvodný je už v havarijnom stave, a preto je jeho výmena nevyhnutná. Súčasne s touto rekonštrukciou bude realizovaná aj výmena vodovodného potrubia. Tieto práce si vyžadujú dočasné dopravné obmedzenia a nadväzujú na druhú etapu, ktorá sa uskutočnila počas leta 2024 v úseku od Českej po Škultétyho ulicu.

RED, FOTO: BVS

Blahoželáme k storočnému jubileu

Začiatkom novembra mali zástupcovia vedenia mestskej časti možnosť stretnúť sa a zablahoželať pani Zuzke k jej krásnemu životnému jubileu. Pri príjemnom posedení s občerstvením nám porozprávala, aký je jej recept na dlhovekosť. Vraj nikdy nezaháľala, bola čo najviac aktívna. Zaspomínala si na svoju prácu v Dimitrovke, na aktivity v skalničkárskom klube, spomenula svoju záhradku, ktorú miluje. Stále ju teší akákoľvek práca rukami, a aj v tomto krásnom veku si rada cibí myseľ pri skladaní puzzle s pravnučkou. Blahoželáme, pani Zuzka, a ešte raz všetko najlepšie!

RED,

FOTO: MILADA PATKOLÓ

Návrhy územných plánov dvoch zón môžete pripomienkovať do konca novembra

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto pripomína, že do **30. novembra** môžete podávať podnety a pripomienkovať návrhy dvoch územných plánov – zóny Vlárka a zóny Na Revíne.

Zóna Vlárka

Spracovateľom Územného plánu zóny Vlárka je spoločnosť APROX-SK s.r.o., odborne spôsobilou osobou na obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie je Ing. arch. Zuzana Jankovičová. Už v predošlom čísle časopisu sme písali, že verejné prerokovanie návrhu Územného plánu zóny Vlárka s odborným výkladom spracovateľa, sa uskutoční **12. novembra 2024 o 16.30 hod. v Dome kultúry Kramáre na Stromovej ul. č. 18**. Ak ste to z akýchkoľvek dôvodov nestihli, návrh je k nahliadnutiu na Miestnom úrade Bratislava-Nové Mesto, oddelenie Stratégie a územného plánovania. V digitálnej forme je zverejnený tu: <https://www.banm.sk/16288-sk/uzemny-plan-zony-vlarska/>.

Zóna Na Revíne

Verejné prerokovanie návrhu Územného plánu zóny Na Revíne s odborným výkladom spracovateľa, je na programe **14. novembra 2024 o 16.30 hod. v Dome kultúry Kramáre na Stromovej ul. č. 18**.

Spracovateľom návrhu Územného plánu zóny Na Revíne je Ing. arch. Eva Balašová, autorizovaný architekt. Odborne spôsobilou osobou na obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie je Ing. arch. Laura Jakabčíňová. Návrh pre verejnosť je k nahliadnutiu na Miestnom úrade Bratislava-Nové Mesto. V digitálnej forme je zverejnený tu: <https://www.banm.sk/na-revine/>.

Ako môžete vyjadriť svoj názor

Pripomienky a podnety k obom návrhom môžete podať **do 30. novembra 2024** a doručiť nám ich písomnou formou.

Na výber máte tieto možnosti:

- **poštou na adresu** Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto, oddelenie stratégie a územného plánovania Junácka 1, 832 91 Bratislava.
- **do elektronickej schránky** Miestneho úradu mestskej časti Bratislava-Nové Mesto alebo na e-mailovú adresu: podatelna@banm.sk
- **osobne v podateľni** Miestneho úradu Bratislava-Nové Mesto.

Vždy zreteľne označte, ku ktorému územnému plánu sa vyjadrujete. Za deň doručenia sa považuje deň podania na pošte alebo v podateľni a deň odoslanie e-mailu. Na pripomienky podané po uplynutí určenej lehoty sa neprihliada. Vyhodnocované budú len pripomienky, ktoré sa vzťahujú k predloženému územnoplánovaciemu dokumentu.

SLO

Poľadovica je oveľa väčším strašiakom ako sneh

Napriek tomu, že jeseň nám dopriala dostatok slnečných a pomerne teplých dní, v EKO-podniku verejnoprospešných služieb sa už postupne pripravujú na zimu. V Operačnom pláne zimnej údržby je všetko naplánované tak, aby nás zima za žiadnych okolností nezaskočila.

V rámci zimnej údržby sa EKO-podnik VPS v Novom Meste stará o cesty III. a IV. triedy, chodníky, verejné priestranstvá, schody či nadchody. Odhadom je to takmer 60 km ciest a viac ako 40 km peších komunikácií. Nové mesto má zo všetkých mestských častí na starosti najťažší terén. Kopcovitý profil Koliby, Kramárov alebo časti Ahoj je na údržbu veľmi náročný.

„Pred zimou pripravíme všetky vozidlá a stroje. Na skladoch máme 200 ton soli, 6 ton EKO soli a 50 ton kamennej drviny. Druh posypového materiálu volíme s prihliadnutím na ekológiu a celkový dopad na okolie. V operačnom pláne máme presné pravidlá čo a ako robiť, od novembra už nonstop monitorujeme počasie, aby sme boli pripravení vyraziť do ulíc,“ vysvetľuje Rastislav Čičmanec, vedúci Strediska dopravy EKO-podniku VPS.

Keď napadne sneh

Ako veľí plán zimnej údržby, od chvíle keď napadne prvý sneh, musia byť do troch hodín v uliciach všetky autá, stroje a ľudia. To už je vyhlásená 24-hodinová pohotovosť s dispečingom, ktorý rozhoduje o nasadení síl a techniky podľa situácie.

„Nové Mesto máme rozdelené do rájónov, každý presne vie, čo a kde treba robiť. Ako prvé sa čistia podľa presne určeného zoznamu tzv. prednostne udržiavané komunikácie. To má súvis s tým, či sú nablízku úrady, nemocnice, školy, škôlky... Nasledujú cesty v druhom slede, potom v treťom. Máme vypracované aj krízové scenáre, v prípade veľkej nádielky snehu musíme vyčistiť určené okruhy ciest tak, aby sme zabezpečili prístup a prejazdnosť ku kľúčovým miestam, napríklad do

nemocníc. Po celej mestskej časti máme solné hniezda, kde si dopĺňame zásoby, určené sú aj miesta, kam môžeme sneh odvážať.“

Dosiaľ sme hovorili len o cestách. Chodníky, verejné priestranstvá, schody či nadchody má na starosti Stredisko údržby zelene. Ďalšie stredisko sa stará o chodníky na detských ihriskách a v areáli Kuchajdy.

„Aj my sa riadime podľa presne určeného zoznamu v operačnom pláne zimnej údržby. Prednosť majú lokality s najvyššou hustotou obyvateľstva, sídliská, verejné priestranstvá, na ktorých sa pohybuje veľké množstvo ľudí. Keď nasneží, nastupujeme o šiestej ráno, v jednotlivých rájónoch máme autá, stroje a pešie skupiny. Urobíme všetko čo treba, aby boli chodníky schodné. Neskôr, ak je to nutné, sa na niektoré miesta vrátíme a dočistíme ich,“ vysvetľuje vedúca Strediska údržby zelene EKO-podniku VPS Ing. Marcela Gasperová.

Neprijemná poľadovica

Počas teplých zim, ktoré v posledných rokoch zažívame, sa oveľa väčším strašiakom stáva poľadovica. „Tú nás vie veru poriadne potrápiť. Ak počasie naznačuje, že by takýto stav mohol nastať, vyhlasujeme 24-hodinovú pohotovosť a musíme začať konať okamžite. Štandardne robíme preventívny posyp soľou. Asfalt ju do seba trochu natiahne, a tým oddialíme vytváranie ľadovej vrstvy. Keď neprší, a na ceste je len tenká vrstva ľadu, soľ si s ňou bez problémov poradí. Ak cesta namrzne, a na ňu ešte aj naprší, tak musíme sypať opakovane, lebo dážď nám časť soli okamžite zmyje. Údržba ciest je počas poľadovice náročnejšia,“ dodáva Čičmanec.

PROKOP SLOVÁČEK, FOTO: EKO-PODNIK VPS

Škola, ktorá zatiaľ nemá páru. Inteligentná, jednoducho SMART

Nový SMART pavilón v areáli ZŠ s MŠ Odborárska, ktorý Nové Mesto odovzdalo do užívania so začiatkom tohto školského roka, je už na prvý pohľad modernou stavbou. Spolu s jeho architektom Mgr. art RENÉ KOSMANOM (ART-KPP) sme sa pozreli aj do jeho vnútra. Ukryva totiž zaujímavé technické riešenia, ktoré na prvý pohľad nie sú vidieť.

„Stavali sme úplne novú budovu, počas plnej prevádzky školy. Tomu sme sa museli vhodne prispôsobiť. Mal to byť moderný pavilón, takže od začiatku sme ho projektovali ako SMART, s mnohými technologickými vychýtkami. Podľa mojich vedomostí je to prvá takáto budova školského typu v Bratislave a myslím si, že aj na Slovensku.“

Začnime konštrukciou. Na prvý pohľad to nie je bežná stavba z tehál...

Ocelová konštrukcia je opláštená úplne novým slovenským systémom polystyrénových, hliníkom vystužených panelov – TOP KIMALL. Zvonka je budova zateplená

dizajnovým fasádnym systémom nemeckej spoločnosti STO s fasádnou farbou s Lotus-Effect® technológiou z obnoviteľných surovín. Je to zároveň prirodzená ochrana proti riasam a hubám, so samočistiacim efektom. Z vnútornej strany je sadrokartónové opláštenie navrhnuté s dôrazom na hlukotechnické parametre v budove. Je to taká skladačka, ktorá pokope spĺňa prísne zvukovo-technické parametre, pretože škola je v ochrannom pásme železnice, ktorá produkuje veľký hluk. Preto sme volili čo najkvalitnejšie materiály, aby sme splnili prísne normy.

Ako si poradia s hlukom, prípadne s teplotou od slnka dve sklenené fasády, ktoré škola má?

Použili sme také sklo, aby celý systém odhlučnenia budovy podporilo a zároveň odlaľalo slnečnému žiareniu. Na sklenených fasádach sú špeciálne screenové rolety, ktoré sa dajú podľa potreby zatiahnuť. Zvonku zabráni prehrievaniu, ale zvnútra smerom von sú priehľadné, čo je veľmi príjemné pre žiakov i učiteľov. Navrhli sme aj jednu špeciálnu. Sklenené fasády sa dajú čiastočne otvoriť a vznikne tak prevetrávací štrbina, vďaka ktorej môže do budovy prúdiť čerstvý vzduch. Tým pádom nie je škola pri vetraní

závislá len na rekuperácii, ale občas sa môže prične prevetrať čerstvým vzduchom. Tento nápad ocenila aj kontrola z hygieny.

Zaujímavým riešením je aj sklenená tabuľa, ktorá dokáže kúriť. Ako to funguje?

To je ďalší z použitých a veľmi inovatívnych SMART prvkov. V každej miestnosti, kde je sklenená fasáda, je jedna sklenená tabuľa, ktorá je vizuálne úplne identická s ostatnými oknami. Vo vnútri je však špeciálna elektrická fólia. Sú len dve firmy na svete, čo takéto tabule vyrábajú. Nám ich vyrobili v Česku. Po zapnutí termostatu vydáva sklenená tabuľa sálavé teplo. Dá sa s tým veľmi šikovne a úsporne pracovať. Poobede, keď už nepotrebujete mať vykúrenú celú školu, naprogramujete si termostat a vykúrite si len konkrétne triedy, ktoré potrebujete. Napríklad na rodičovské združenie. Samozrejme, toto nie je primárny zdroj tepla, iba doplnkový. No v spolupráci s fotovoltaickou elektrárnou môžeme výrazne znížiť náklady na vykurovanie.

Ďalším špičkovým riešením v novom pavilóne je osvetlenie. Prezradte nám o tom niečo viac...

Na tom sme si dali záležať, pretože veríme, že svetlo zohráva pri vyučovaní procese dôležitú úlohu. Použili sme špičkové technické riešenie od rakúskej firmy Zumtobel. V triede sú svetelné senzory, ktoré upravujú množstvo svetla, jeho intenzitu a niektoré ďalšie atribúty automaticky. Je to šikovné a ekonomické riešenie. Navrhnutý systém vie dokonca optimálne meniť farebnú škálu svetla v triede podľa toho, akej činnosti sa deti a učiteľ venujú, alebo akú zónu potrebujú mať osvetlenú viac. Ak učiteľ potrebuje, aby sa deti viac sústredili, pomôže mu biele svetlo, ak chce uvoľnenejšiu atmosféru,

použije viac žltého svetla. Je to zaujímavý systém, s ktorým sa dá veľmi pekne pohrať. Medzi prvými sme v praxi aplikovali normu STN EN 12464-1:2023 v súlade s novelizovanou normou.

Pomáha si budova aj pri výrobe vlastnej elektriny?

Áno, na streche máme fotovoltaickú elektráreň. Zvolili sme efektívny systém, ktorý si vie vyrobenú a nevyužitú elektrinu aj uskladňovať. Keď už nie je kam, môže ju poslať do virtuálnej baterky do elektrárne, odkiaľ si ju v prípade potreby zoberie späť. Tým, že sme všade, kde sa dalo, naprojektovali nízkoenergetické riešenia, budova je vďaka fotovoltaike vo veľkej miere sebestačná. Ako

veľmi, to závisí od ročného obdobia a zapojenosti zariadení v sieti.

Zastavme sa ešte aj pri interiéri. Čo zaujímavé nájdeme tam?

Napríklad dvere a zárubne sú špeciálne, primárne určené do školských zariadení. Sú vyrobené tak, aby si v nich deti nemohli pricviknúť prsty. Mali sme trochu problém zohnať ich, ale trvali sme na tom, že ich tam chceme mať. Stenám sme dopriali umývateľné tapety, na prízemí sme ich natreli netradičnou zlatou farbou. Podľa môjho

názoru prostredie detí vychováva, a preto je dôležité aj netradičné riešenie interiéru aj exteriéru školskej budovy. Všade, kde to išlo, sme dali svetlovody a nadsvetlíky, ktoré privádzajú prirodzené svetlo. Bezpečnostné svetlá, ktoré ukazujú nazeleno smer úniku z budovy, majú jedno vylepšenie. Keď sa zapnú, na podlahe sa ukáže svetelná čiara pomocou LED svetelného zdroja umiestneného na spodnej strane núdzového svetla, ktorá vás vyvedie z budovy.

PROKOP SLOVÁČEK
FOTO: RENÉ KOSMAN, MÁRIA VENCELOVÁ

Ticho, prosím!

Skôr ako nový pavilón dala mestská časť do užívania na ZŠ s MŠ Odborárska protihlukovú stenu. Má dĺžku 120 metrov a výšku 5 metrov. Redukciu hluku zabezpečujú bezúdržbové hliníkové dielce. Z vnútornej strany je zabudovaná sieť na popínavé rastliny, ktoré funkciu steny ešte podporia. Na zeleň sa v tomto prípade tiež kladú vysoké nároky. Musí plniť ekostabilizačnú, environmentálnu, izolačnú aj estetickú funkciu. Zvolené boli: Aktinídia význačná (známa aj ako mini kiwi), Plamienok horský a Pavinič trojlaločný.

Koliba a lesy pod Kamzíkom sú jeho domáci rajón. TOMÁŠ FALB tam vyrástol, poznal každú lesnú cestičku. Potom ho zdravotné problémy od tejto oblasti na pár rokov odstrihli. Po transplantácii pľúc ho môžete stretnúť opäť tam, kde to má najradšej. Napríklad aj v pokladni lanovky na Kamzík.

Vďaka novým pľúcam žije, lanovka ho vracia do života

„Okolo lanovky sme sa hrávali ako deti, mám na to krásne spomienky. Keď ju po rekonštrukcii znova spustili, mal som ohromnú radosť. Milujem aj Kolibu, kde bývam od detstva. Ako študent som brigádoval na bobovej dráhe, lyžoval som tam, a neskôr som aj učil detičky na kurzoch. Práve v tomto období som sa spoznal s Milanom Hanečkom,“ pustil sa do rozprávania svojho príbehu Tomáš Falb.

So súčasným vedúcim Strediska lanová dráha Železná studnička – Kamzík boli vďaka spoločným aktivitám často v kontakte. Keď neskôr Tomášovi diagnostikovali nevyliciteľnú pľúcnu artériovú hypertenziu, a choroba prepukla naplno, ich cesty sa na nejaký čas rozišli.

„Opäť sme sa Milanom stretli náhodou. Bolo to už po transplantácii pľúc a už som bol schopný bicyklovať. Letmo som ho zahliadol v bufete na Kolibe. Porozprávali sme sa, pospomínali. Napokon som od Milana dostal ponuku pracovať v pokladni lanovky. Ako záskok v prípade potreby. Padlo mi to vhod. Za túto možnosť som mu veľmi vďačný. Bol to taký začiatok môjho návratu do pracovného života po desaťročnom boji s podlomeným zdravím.“

Happy end ako z amerického filmu. Ešte zaujímavejšie sú však okolnosti, ktoré mu predchádzali.

Z plného zdravia pacientom

V roku 2013 mal 27 rokov a bol vo skvelej kondícii. Dopady finančnej krízy ho prinútili hľadať si prácu v zahraničí. Mal dohodnutú prácu vo Švajčiarsku, tiež plánoval expedičný skialpinistický výstup na Elbrus, a tak sa pustil do tréningu.

„Íšiel som na bicykli na Kamzík, ale počas dvoch kilometrov som musel osemkrát stáť! Nevedel som to udýchať. Bolo to divné, zľakol som sa. Obvodný lekár zistil, že mám fyziologicky zväčšené srdce ako väčšina športovcov. Že by mohol pomôcť oddych. Chodil som po vyšetreniach, ale dlho mi nik nevedel povedať, čo mi je. Až v Národnom ústave srdcových a cievnych chorôb mi definitívne potvrdili diagnózu. Bola to pľúcna artériová hypertenzia. Príčina vzniku neznáma. Nevyliciteľné ochorenie, ktoré sa však vďaka liekom dá zopár rokov držať na uzde. Ale aj tak sa kvalita života dramaticky znižuje. Ku koncu som už leďva prešiel pár metrov... Bez liekov je prognóza dožitia necelé tri roky.“

Keď ho prepustili z nemocnice, sotva prešiel pár krokov. Teraz aj vďaka bicyklu udržiava nové pľúca vo forme.

Tomáš Falb (zľava) a jeho priatelia zo Združenia pacientov s pľúcnou hypertenziou sa stretávajú pri mnohých aktivitách, aby robili osvetu tomuto ochoreniu.

Choroba, čo kradne dych

Pľúcna artériová hypertenzia je zriedkavé ochorenie. Odhaduje sa, že ňou trpia 4 až 5 pacienti na milión obyvateľov. Na Slovensku máme okolo 200 pacientov. Posledný krok v liečbe, keď už nepomáhajú ostatné metódy, je transplantácia pľúc.

Čo sa v skutočnosti deje? Postupom choroby sa zužujú a hrubnú drobné pľúcne tepny. Srdce, ktoré tlačí krv do pľúc, aby ich okysličila, musí vynakladať veľký výkon.

„Je to, akoby ste prišliapli hadicu. Snažíte sa naplno dýchať, srdce maká ako o život, ale aj tak nemáte dostatok kyslíka, ste dýchavičný, nič poriadne nevládzate. Našťastie liečba u nás je na vysokej úrovni.“

Tomáš si diagnózu nechcel pripustiť. Najprv vyskúšal rôzne alternatívne druhy liečenia. Ako vraví, potreboval si „odfajknúť“ aj túto možnosť.

Krok po kroku – smerom vzad

Napokon sa ale zveril do rúk lekárom, ktorí majú s chorobou skúsenosti. „Začínal som na tabletkách, potom prišli ďalšie metódy liečby. Vždy, keď niečo pribudlo, uvedomil som si, že choroba napreduje, a nebolo mi najlepšie. V jednom momente som sa dokonca stal prvým slovenským pacientom, ktorému implantovali do tela inovatívnu pumpu, ktorá kontinuálne dávkovala liečivo priamo do krvného obehu. Lebo pri podávaní pod kožu som mal veľké problémy.“

Napriek liečbe sa Tomáš postupne dostal do veľmi zlého stavu. Našťastie pre neho bol vhodným adeptom na transplantáciu pľúc.

„Bolo to v marci 2022. Práve som bol s kamarátom na ceste na obed, keď mi zavolali z pražskej nemocnice v Motole, kde robia tieto transplantácie, že majú pre mňa pľúca. Vrátil som sa rozlúčiť s rodičmi, do Prahy ma doviezla helikoptéra. Urobil som si ešte video, niečo mi dali vypiť, a odvtedy si už nič nepamätám. Dostal som nové pľúca, ale absolvoval som aj ďalšie operácie. Zlyhávalo mi srdce, obličky, mal som deravý žalúdok... Bolo to dramatické,

takmer 80 dní som bol na ARE, v umelom riadenom spánku takmer dva mesiace s prerušovaním. V nemocnici som strávil štyri a pol mesiaca. Keď ma v júli prepustili, prakticky všetko som sa musel učiť nanovo. Aj chodiť.“

Príbeh sa uzatvára

Opatrnosť, ktorú mu lekári pred odchodom z nemocnice naordinovali, si vložil po svojom. „Priznám sa, trochu som aj riskoval, ale tak som to cítil. Znova tam hrá úlohu moja obľúbená Koliba a Kamzík. Chodil som tam na vychádzky so psom, krok po kroku som sa hrabal hore z absolútnej nuly.“

Pri otázke ako sa s novými pľúcami cíti teraz, sa len pousmeje. „Verím, že prognózu mám tú najlepšiu aká môže byť. Mám toho ešte veľa v pláne,“ vraví, ale zároveň s pokorou dodáva: „Je veľa okolností, ktoré môžu môj optimizmus schladiť, ale zatiaľ úspešne skúšam, čo mi telo dovolí. V rámci možností športujem, rád by som si našiel trvalejšiu prácu, pomáham v Združení pacientov s pľúcnou hypertenziou. Chcem byť opäť plnohodnotným človekom, ktorý sa vie o seba postarať.“

PROKOP SLOVÁČEK

FOTO: ARCHÍV T.F, MÁRIA VENCELOVÁ

Lanovka Železná studnička – Kamzík

Aj vy patríte k milovníkom bratislavského lesoparku? Práve na jeseň hýri všetkými farbami. Pohľady na krásnu prírodu si môžete vychutnať napríklad aj na našej lanovke. Pre zaujímavosť, v roku 2024 sme na nej doteraz previezli vyše 25 tisíc osôb.

- dolná stanica lanovky – Železná studnička je vo výške 234 m n.m, horná stanica pri vysielači Kamzík vo výške 420 m n.m.
- trať dlhú 998,40 m prejdete zhruba za 15 minút
- celoročná prevádzka, od štvrtka do nedele (aj počas sviatkov), od 10. o 18.00 hod. v intervale každú celú hodinu
- jednosmerný lístok pre dospelého stojí 4,50 €, obojsmerný je za 7 €
- deti do 6 r. zadarmo, od 6 do 10 r. jednosmerne 4 €, obojsmerne 6 €
- seniori nad 70 rokov obojsmerný lístok cez týždeň 2 €, cez vikendy a sviatky 1 €
- doplatok za bicykel je 1 €

www.ekovps.sk, www.banm.sk

Divadlo je magický svet, ktorý si má právo užiť každý

V októbri sa uskutočnilo výnimočné podujatie pre klientov zariadení sociálnych služieb. Tí mohli ukázať svoj talent na Župnom festivale dramatickej tvorivosti v podaní ľudí so zdravotným znevýhodnením. Organizátorom bol Bratislavský samosprávny kraj (BSK).

Festival sa konal v zrekonštruovanom Bratislavskom bábkovom divadle, ktoré je bezbariérové a po prvý raz sa ho zúčastnili všetky samosprávne kraje. Počas troch dní (16. – 18. 10. 2024) svoju tvorbu odprezentovalo 16 zariadení sociálnych služieb so 17 divadlami. Celkovo sa na divadelných doskách predstavilo 150 nádejných umelcov. „Týmto podujatím sme chceli dať možnosť ľuďom zo zariadení sociálnych služieb prezentovať svoj talent na skutočných divadelných doskách, s publikom, aplauzom a uznaním. Minulý rok sme si to otestovali a zistili sme, že v našich zariadeniach sociálnych služieb máme úžasných

Noga, ktorý sa zúčastnil aj na diskusii s účinkujúcimi a hosťami. Pre prijímateľov sociálnych služieb je veľká vec stretnúť sa s profesionálnymi hercami, porozprávať sa s nimi, vymeniť si skúsenosti či odfoťiť sa s nimi. Na integračných workshopoch sa zúčastnili aj herci Matej Landl, Robo Jakab, Pavol Šimun a herečka Sarah Arato.

„Dramatoterapia je v zariadeniach sociálnych služieb jednou z dôležitých odborných činností zameraných na rozvoj osobnosti, verbálnej a neverbálnej komunikácie, na podporu využívania fantázie a rozvíja-

hercov, odvážnych ľudí, ktorí radi vystúpia zo svojej komfortnej zóny a ukážu čo sa v nich skrýva. Ohlasy boli skvelé, preto sme sa tento rok rozhodli vo festivale pokračovať,“ uviedol predseda BSK Juraj Droba. Patrónom festivalu bol opäť obľúbený slovenský herec, humorista, ale aj moderátor a člen župného Divadla Astorka Korzo 90 Miroslav

nie schopnosti improvizovať. Prijímateľom sociálnych služieb zároveň zvyšuje sebaúctu, spontánnosť, empatiu, vytvára bezpečné prostredie na prípadné opätovné prežívanie emócií. Dramatické prejavy pozitívne pôsobia na odreažovanie napätia, rozvíjanie kognitívnych schopností, nadväzovanie kontaktov, rozvoj tvorivej aktivity a komunikačných schopností,“ priblížila riaditeľka odboru sociálnych vecí Marica Šiková.

Župný divadelný festival aj tento rok ukázal, že má otvorené srdce pre všetkých, ktorí majú tvorivého ducha.

Ulice na hranie zlepšujú susedské vzťahy aj bezpečnosť

Bežne po nej chodia autá, no zrazu je plná ľudí, detského smiechu a hier. Hrá sa na nej futbal, malý chlapec sa jej stredom premáva na odrážadle, detská burza je v plnom prúde, susedia postávajú a rozprávajú sa. Aj takto môže vyzeráť Ulica na hranie.

Metropolitný inštitút od roku 2022 zorganizoval už 14 takýchto podujatí. Ako súčasť projektu Mesto pre deti, ktorého myšlienkou je podporiť voľnú hru detí, rozvoj komunity, identifikovať a riešiť problémy bezpečnosti a dostupnosti verejného priestoru, podporiť debatu o využívaní verejného priestoru, akým sú aj naše ulice. „V minulosti bola ulica najčastejším miestom pre hru detí. Dnes to neplatí. Tento stav by sme chceli zmeniť a ukázať ľuďom, že ulice poskytujú aj príležitosť pre neformálne stretnutia, budovanie komunity a voľnú hru,“ vysvetľuje koordinátorka Ulic na hranie Metropolitného inštitútu Bratislavy, Lenka Kudrnová.

Zavretá ulica – živá ulica?

Poslednú septembrovú sobotu sa deťom takto otvorila ulica pred Základnou školou Jeséniova. Podujatie pripravil Metropolitný inštitút v spolupráci so školou a mestskou časťou.

Romana, mamina štyroch detí, ktorú na podujatí stretávame, rozpráva o tom, že v jej detstve bola ulica hlavný revír pre hru. „Deti zo všetkých domov a v akomkoľvek veku vyšli von a hrali sa spolu. Dnes je každé dieťa zavreté doma, deti sa so svojimi susedmi ani nepoznajú.“ Vychovávateľka

ZŠ Jeséniova, pani Soňa, tieto slová potvrdzuje: „V jednom dome vás ako dieťa nakrmili, v druhom ste mohli ísť na záchod, babička z tretieho vás vyhrešila, keď ste robili zle.“ Akoby deti kedysi vychovávala celá ulica a dnes už tento fenomén neexistuje. Nízka bezpečnosť podľa nej nie je len o rušnej premávke, väčším problémom je práve tento chýbajúci komunitný rozmer.

Aby sme sa na uliciach mohli opäť hrať

Podľa výskumov je voľná hra na ulici alebo na sídliskách kľúčová pre zdravý rozvoj detí. Môže to byť akákoľvek neriadená aktivita detí, ideálne vonku, bez zásahu dospelých. „Zlepšuje ich fyzické aj kognitívne zručnosti, zvyšuje ich samostatnosť a sebavedomie,“ hovorí výchovná poradkyňa Martina Vagačová a dodáva: „V dnešnej dobe, keď narastá miera psychických problémov u detí, je dôležité dať deťom priestor, v ktorom sa môžu bezpečne rozvíjať a hrať.“

MIB, RED, FOTO: VERONIKA GEŽÍK

Mikuláš na Kuchajde

Vo štvrtok 5. decembra pozývame všetky novomestské deti a ich rodiny na Kuchajdu. O 16.00 hod. sa tam na návštevu zastaví Mikuláš s jeho vernou družinou a postará sa o príjemné popoludnie. Tak, ako to má Mikuláš v Novom Meste vo zvyku, príde vo veľkom štýle s pomocníkom anjelom i nezbedným čertom, a isto nezabudne priniesť sladké odmeny. Okrem mikulášskej nádielky nás v Novom Meste čaká viacero vianočných programov, o ktorých sa dozvieme viac na webe mestskej časti, na sociálnych sieťach alebo v kultúrnych centrách mestskej časti. Pripomeňme si ešte jedno obľúbené podujatie, ktoré pre vás chystáme aj tento rok – Lampiónový sprievod. Veselý sviatkujúci sprievod okolo Kuchajdy sa uskutoční 17. 11. (nedeľa) od 16.00 do 18.00 hod. RED

VÍKEND PLNÝ HIER
PRÍD HO ZAŽIŤ

23. a 24. novembra 2024
vo VIVO! Bratislava

Príďte si zahrať, vyskúšať, či kúpiť hry detské, rodinné, strategické, párty, hlavolamy... radi vás ich naučíme!

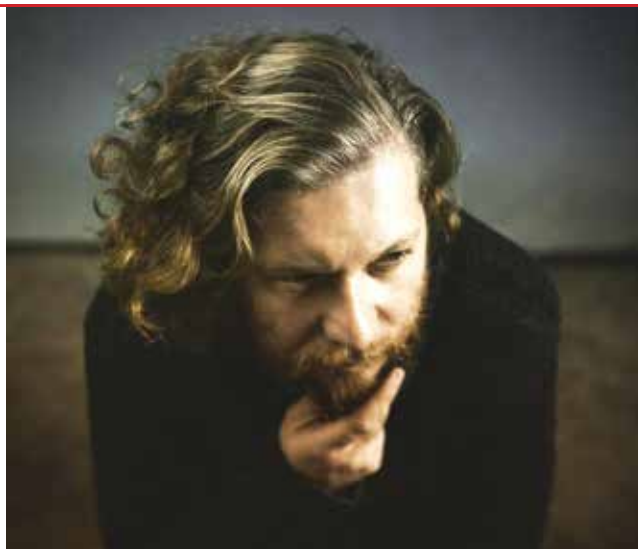
Živé reportážne vstupy počas celého víkendu na [f/ihrysko.sk](https://www.facebook.com/ihrysko.sk)

partneri 16. ročníka podujatia:

Žijú medzi nami

„Za tri roky, čo bývam v Novom Meste, som si ho veľmi obľúbil. Mnohokrát ma už inšpirovalo aj pri niekoľkých najnovších dielach,“ hovorí maliar JÁN VASILKO. „Mám rád umenie, ktoré je v tejto mestskej časti prítomné. Napríklad v parku na Račianskom mýte v podobe rôznych sôch alebo tiež v architektúre sídlisk.“

Umenie je potrava pre dušu, ktorú by si občas mal dopriať každý

Ján Vasilko je maliar abstraktnej geometrickej maľby známy doma i v zahraničí. Umeniu sa venuje viac ako 20 rokov. Jeho umelecká cesta je pevne prepojená so Školou umeleckého priemyslu v Košiciach a Fakultou umení na Technickej univerzite v Košiciach. Hneď po absolvovaní sa dostal na študijný pobyt v New Yorku, ktorý bol rozhodujúci pre smerovanie jeho ďalšej kariéry. Najvýznamnejším ocenením bola podľa jeho slov Cena Oskara Čepana, ktorej tradícia sa zachovala až dodnes.

Vedeli by ste nám bližšie priblížiť svoju tvorbu?

Venujem sa geometrickej maľbe, ale nielen tej abstraktnej. Niektoré série sú naopak inšpirované gotickou a ranorenesančnou maľbou, ale aj kubizmom, konštruktivizmom či dadaizmom. Tie to smery sú pre mňa studňou inšpirácie, doslova skrytý poklad.

Na čo sa snažíte prostredníctvom svojich diel upozorniť?

Každá moja séria je zameraná na určité problémy alebo poukazuje na isté veci, ktoré sa obracajú na históriu a na druhú stranu aj na budúcnosť. V poslednom čase sa snažím poukazovať na to, ako by mestá mohli vyzeráť v budúcnosti. Chcem položiť na stôl otázky, ako zlepšiť svoje okolie a zároveň vyzdvihnúť jeho krásu. Samozrejme, rešpektujem minulosť a aj to, čo tu z nej ostalo. Zároveň by sme si však mali uvedomiť, že každým jedným dňom ideme dopredu. Aj architektúra by na to mala poukázať a byť ukážkou ľudského posunu vpred.

„Aj vďaka tejto výhre som sa dostal na študijný pobyt v New Yorku. Tam som sa dostal do priameho kontaktu so súčasným umením svetových hviezd ako aj so starším umením. Počas šiestich týždňov som každý deň chodil do galérií a všetky diela, ktoré som dovtedy poznal len z kníh, som videl naživo.“

Čo by mala vaša tvorba v ľudoch zanechať?

Snažím sa o to, aby moje obrazy nastolili v divákovi harmóniu. Niektoré série sa snažia poukázať na víziu budúcnosti, iné

naopak, niečo kritizujú. V prvom rade ale zachytávam rôznorodú emóciu. V konečnom dôsledku sa vraciam opäť na začiatok, k harmónii, ktorú chcem ľuďom priniesť. Myslím si, že každý z nás má občas unavenú či zničenú myseľ a moje diela by mali divákovi navodiť vnútorný pokoj.

Akú rolu zastáva umenie vo vašom živote a ako by ste umenie špecifikovali?

Umenie je pre mňa vyššia vec, ktorá má pre človeka veľkú hodnotu. Netvrdím, že by sme mali navštevovať galériu, kino alebo divadlo každý týždeň, ale raz za čas to každému dobre padne. Napokon práve umenie, schopnosť aktívne tvoriť a vnímať ho, nás odlišuje od zvyšku živočíšnej ríše. Popísal by som umenie aj ako vyšší zmysel existencie alebo potravu pre dušu. Umenie máme rôzne, a rôzna je aj jeho úloha a zmysel. Ja sa prostredníctvom umenia dokážem vyrovnávať s minulosťou a zamýšľať sa nad budúcnosťou a naším smerovaním.

Čo považujete za svoje najväčšie kariérne úspechy?

Veľmi si cením napríklad Cenu Oskara Čepana (2005). O tri roky neskôr som získal druhé miesto v Cene Nadácie VÚB pre

mladých umelcov. Zhodou náhod som sa dostal aj na STRABAG Artaward International, kde spolu súťažili Maďari, Slováci, Česi a Rakúšania. Odkedy som túto súťaž vyhral, stal som sa známejším aj za hranicami. Neskôr som vystavoval v Londýne, v Paríži, v Berlíne, vo Viedni, v Budapešti či v Kyjeve. Najďalej azda v Izraeli, v Jeruzaleme.

Kedy najbližšie sa budú môcť naši čitatelia prísť osobne pozrieť na vašu výstavu?

Momentálne sa blíži výstava v Prahe, ktorá bude v novembri, dátum ešte nie je presne daný

Ako sa vám páči v Novom Meste?

Za tri roky, čo tu bývam, som si túto mestskú časť veľmi obľúbil. Mnohokrát ma už inšpirovala aj pri niekoľkých najnovších dielach. Zobrazoval som Račiansku ulicu, celkovo okolie Račianskeho mýta taktiež novú Urban Residence Apartments. Na Novom Meste mám rád aj umenie, ktoré vidno nielen v parku na Račianskom mýte v podobe rôznych sôch, ale tiež v architektúre sídlisk a celkovo okolia. Vidím potenciál aj v rámci rozvíjania a šírenia umenia. Viem si predstaviť, že by sa dalo do Nového Mesta zakomponovať viac sôch, mozaík, nástenných malieb, ktoré by Novomešťanom približovali umenie každý deň.

MICHAELA JAKUBCOVÁ, FOTO: ARCHÍV J.V.

Pomáhajú si navzájom, lebo spoločne dokážu viac

Ak ženy spoja svoje sily, dokážu neuveriteľné veci. Platforma Aurea je toho dobrým dôkazom. Prepája aktivity žien z celého Slovenska a pomáha im napredovať. Nové Mesto bude 1. decembra hostiť Aurea festival, kde sa budete môcť s týmito inšpiratívnymi ženami stretnúť.

„Platformu som založila po mojej vlastnej vnútornej kríze a pracovnom vyhorení. Mala som veľkú túžbu vytvoriť komunitu žien, ktoré by sa mohli vzájomne podporovať a spájať. Nielen lokálne, ale aj online, po celom Slovensku,“ vysvetľuje zakladateľka platformy Lenka Hamšíková.

Po dvoch rokoch fungovania má Aurea vyše 200 členiek. Každá z nich priniesla svoj vlastný príbeh, venujú sa odlišným aktivitám, zamestnaniam, ale profitujú spoločne. *„Sebarozvoj, zdieľanie vlastných projektov, vzájomná podpora v rámci rôznych životných tém: podnikanie, tvorivosť, vzťahové a rodičovské témy, zdravie atď.,“* dopĺňa Lenka Hamšíková.

„Naša platforma je taký mini coworking pre ženy, kde môžu spolupracovať online. Tiež ponúkame rôzne podporné služby a máme mnoho iných akti-

vít. Teraz by som však chcela upriamiť pozornosť na Aurea festival, ktorý sa uskutoční na Kramároch, v priestoroch Dancehausu na Stromovej 16. Festival vznikol ako ďalšia podpora pre naše členky a zároveň je to prezentácia aktivít, ktorým sa venujeme. Jeho súčasťou budú prednášky zo života so zaujímavými príbehmi, merania, diagnostiky, Aurea trh s lokálnymi hand made výrobkami, nebudú chýbať tvorivé dielne či koncerty. Tiež by som rada otvorila témy, o ktorých sa veľmi nerozpráva, napríklad sexuálne násilie na ženách.“

Napriek viacerým témam, ktoré miera na ženy, sú vítaní všetci. Muži, deti, seniorky a seniori, zabavia sa celé rodiny. Viac informácií nájdete na: <https://www.aurea.social/festival/>.

PROKOP SLOVÁČEK

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA-NOVÉ MESTO

tel.: 02 321 321 02, info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

Vstupenky: online na vstupenky.skvajnorska.sk, alebo každú stredu v pokladni od 16.00 do 19.00 hod. a vždy hodinu pred začiatkom podujatia, ak nie je uvedené inak

26. Fotosalón

Do 30. 11., pracovné dni od 14.00 do 18.00 hod., vstup voľný.

Výstava fotoklubov Ateliér Fantázie a Koliba pri príležitosti Novembra – Mesiaca fotografie.

Čaj o piatej

22. 11. a 20. 12. 2024, piatok, 17.00 hod., vstupné: 5 €.

Tradičné tanečné programy s hudbou 60. až 90. rokov, so skupinami Color a Šubínovci.

Stretnutie klubu zberateľov autogramov

23. 11., sobota, 8.30 hod., vstupné: 3 €.

Platbu uhradíte na podujatí.

Stretnutie je spojené s autogramiádou známych osobností zo sveta kultúry, médií a športu.

O lenivom Kubovi

24. 11., nedeľa, 10.00 hod., vstupné: 3 €.

Novomestské rodinné nedele – Bábkové divadlo Stražan vám zahrá o lenivom Kubovi, ktorého naučil pracovitosti veselý Gašparko. Pre deti od 4 rokov.

Antiquity

27. 11., streda, 18.00 hod., vstupné: 3 €.

Krátke divadelné ukážky dialógov antickej drámy z diel Sofokla a Plauta. Spievajú a hrajú študenti 4. ročníka hudobno-dramatického odboru Konzervatória Tolstého II v Bratislave.

Alica v krajine Vianoc

1. 12., nedeľa, 10.00 hod., vstupné: 3 €.

Novomestské rodinné nedele – interaktívna rozprávka Divadla Zábavka inšpirovaná slávnym príbehom L. Carrola, plná kúziel, pesničiek a veselých postavičiek. Pre deti od 4 rokov.

Adventný patchwork

Od 2. 12. do 15. 12., pracovné dni od 14.00 do 18.00 hod., vstup voľný.

Výstava výrobkov členiek Patchwork klubu Bratislava.

Vianočný koncert pre novomestských seniorov JIRÍ ZMOŽEK

Česká speváčka legenda príde zaspievať svoje najväčšie hity.

- 3. decembra
- Stredisko kultúry Vajnorská 21
- 17:30 – autogramiáda
- 18:00 – koncert

Vstup bezplatný,
povinná registrácia
na telefónnom čísle:

+421 2 32 13 21 02

alebo mailom na info@skvajnorska.sk

Počet miest je obmedzený

Zábavno-vedomostný kvíz Nemudrúj

5. 12., štvrtok, 19.00 hod., vstupné: 4 € osoba.

Platbu uhradíte na podujatí.

Príjemný večer so skvelou atmosférou a s kvízmajsťom Jakubom "Starejším" Glajzom. Prihláste sa na: marketing@skvajnorska.sk.

Snehová kráľovná

8. 12., nedeľa, 15.00 hod., vstupné: 10 €. Lístky v sieti ticketportal.sk.

Predstavenie Divadla Meteorit Na motívy príbehu H. Ch. Andersena, v ktorom sa deti zoznámia s Gerdou, odvážnou hrdinkou, ktorá sa rozhodla zachrániť svojho priateľa Kaja pred zlými čarami Snehovej kráľovnej. Pre deti od 6 rokov.

Vianočná rozprávka

14. 12., sobota, 10.00 hod., vstupné: 3 €.

Rozprávka nevaDivadla o Čertovi, ktorý nikdy nespí a robí samé čertoviny. Nebojácni súrodenci Miško a Jožko si však nenechajú pokaziť Vianoce a pekelníka okabátiť, ako sa patrí. Vhodné pre deti od 4 rokov.

Zimná rozprávka o dvoch snehuliakoch

15. 12., nedeľa, 10.00 hod., vstupné: 3 €.

Novomestské rodinné nedele – predstavenie Divadla Dúha o dvoch snehuliakoch – Gulke a Gul'kovi, ktorí žijú v úplne odlišných zimných svetoch. Pre deti od 3 rokov.